

אשליה

הדרך לגיהנום רצופה אשליה.

השבוע ריחפו כמה מן האשליה האלה בחלל המדינה. הן היו נעימות לרבים, כי הקלו על ההחלטה שהיה צורך לקבלה, או עזרו לדחות את ההכרעה הנפשית ללא נקיפת מצפון.

אולם האשליה מסוכנת אפילו כשהיא עוזרת להחליט החלטה נכונה. כי אדם המחליט החלטה גורלית על סמך הנחות בלתי נכונות, סופו להתייאש בשעת המשבר הראשון, בהתקלו במכשול שלא ציפה לו.

האשליה היא אופיום לעם. ואוי לעם היוצא לקרב, או הדוחה את הקרב, תחת השפעת סמים משכרים.

* * *

אשלייה אקטיביסטית:

לא תהיה זאת מלחמה, אלא רק מיבצע צבאי שיחזיר לנו חלק מן המורדת הכבושה.

אין טעות גדולה ומסוכנת מזו. אם יפרצו הקרבות, תהיה זאת מלחמה במלוא מובן המלה האכזרית: מדינה נגד מדינה, עם נגד עם.

היא לא תתחולל ברצועת עזה. המצרים הם שידאגו לכך, (ואה דו"ח מיוחד בעמודים 5-4). בראשם עומד איש בעל מוח צלול מאד. לצידו עומדים כמה ממיטב המוחות הצבאיים בעולם, Made in Germany.

מיבצע נגד עזה בלבד אינו רעיון מבהיל. אין הוא אלא פעולה צבאית קטנה, יחסית, בדומה לפעולת עין במלחמת העצמאות. גם הוא יפיל קרבנות יקרים. אולם הוא לא יטיל את עצם קיומה של ישראל על כפות המאזניים.

אך אדם המאמין שיש צורך בהכרעה צבאית אמיתית, במלחמה מונעת שתכריח את המצרים לבקש שלום ולהפסיק את המלחמה, במערכה שתסיים סוף־סוף את המלחמה שהחלה בדצמבר 1947 — אדם כזה חייב להתכונן ברוחו לקרב שונה לחלוטין.

הוא חייב להיות מוכן לקרב שיחבוק שטח הגדול פי שש מכל שטחה של ישראל, למחמת תנודתה שתשתרע עד פני מרחק של מאות קילומטרים, אויבי על פני כל השטח העצום המשתרע בין ניר־יצחק, ניצנה ואילת לבין פורט־סעיד, איסמעיליה וסואץ.

הוא חייב לזרוק הצידה את המפה המסומנת „ארץ־ישראל“, וליטול לידיו את המפה המסומנת „המזרח התיכון“. הוא חייב לקחת בחשבון לא כמה גדודים מצריים, אלא צבא סדיר המונה 100.000 חייל. ייתכן וקיימת אפשרות להכניס את הזרוע הקרבית של צבא זה לכיס. אולם לא תהיה זאת כיס־פלוג'ה שני, גם לא כיס־עזה־רפיח. הפעם יהיה דרוש כיס גדול מאד.

במלים אחרות: לא תהיה זאת מלחמה של כמה גדודים. תהיה זאת מלחמה שתחייב את גיוסו של הארם האחרון, של הפרוטה האחרונה, של טיפת הנפט האחרונה, של השריד האחרון.

* * *

אשלייה אקטיביסטית שניה:

הפליטים לא יישארו בעזה. שום בוח לא יוכב לעצרים. כאשר תיכבש הרצועה, היא תהיה ריקה.

זוהי טעות חמורה. היא עלולה להעמיד ברגע מסויים את המדינה לפני בעייה שאיש לא התכונן לה כראוי.

למצרים אין שום סניטימנט כלפי הפליטים. יש להם כמה וכמה מליוני אביונים אכול־רעב משלהם. הם לא יקבלו תוספת של 200 אלף פליטים בזרועות פתוחות.

כל חייל מבין כי זרם אדיר כזה של מאות אלפי אנשים עלול לשחק כל פעולה, כל תנועה צבאית. אפשר לצפות כי מדינה, אשר בראשה עומד חייל מקצועי למודי־קרבות וחסר־ספקוּקים, תצוה על צבאה למנוע בכוח הנשק את תזווה הפליטים מן הרצועה לאזורי־הקרבות העיקריים.

קשה, כמובן, לדעת מראש כל מה שעודו לקרות בתנאי קרב. ייתכן וגם הצבא המצרי לא יהיה מסוגל לעצור שטפון אנושי כזה. אולם יש לקחת בחשבון, כאפשרות המתקבלת על הרעת, כי כבוא היום תוכנן ישראל לתוספת של מ־200 עד 300 אלף תושבים ערביים.

יתכן וזה מחיר שכדאי לשלם אותו ומותר היסול הרצועה. אולם מי שמוכן לכך, חייב לדרוש מייד מהפכה גמורה בגישה הלאומית לבעיית המיעוט הערבי, אם לא ישנתה מייד היחס למיעוט, הרי עלול מיעוט גדול זה — 20% עד

25% של כל אוכלוסיית ישראל — להפוך לעצם בגרון.

אולם אפילו בשנות השלום היחסי, מאז תום קרבות מלחמת העצמאות, הוכח שקשה מאד לרוב אזרחי ישראל ומגזר היניהם להתייחס אל ההמונים הערביים כשותפים ולהפכם בני־ברית במלחמה נגד המשטרים הראקציוניים הלוחמים בישראל. ביצוע מהפכה זו בתנאי קרב, ידרוש מאמץ כה עצום של תבונה וצלילות־הדעת, עד שקשה להאמין כי הדבר אפשרי.

* * *

ולעומת זאת, האשלייה הפאסיביסטית:

ברית-המועצות תרסן את המצרים ולא תתן להם להגדיש את הסיאה. כי מלחמה במרחב תפריע להפגת המתחים הבינלאומית.

מי שסבור כך, אינו מבין מה קרה במרחב בשבועות האחרונים. מוטב לו לחזור וללכת לישון.

ההסדר המצרי־הסובייטי היה תמרון מדיני גאוני, הן מבחינת האינטרסים של מצריים, והן מבחינת האינטרסים

אל הנשק? (2)

של ברית-המועצות. הצד המצרי ברור: עבד אל־נאצר מקבל את הנשק, ההופך אותו למעצמה הגדולה ביותר במרחב, תמורת לא כלום, ללא שום התחייבות. הצד הסובייטי ברור, כנראה, פתוח. אולם הוא הגיוני עוד יותר.

הסובייטים אינם טועים בהערכת השליט המצרי ומשטרן. המעשה הראשון של מועצת־הקצינים אחרי עלותה לשלטון היה, בשעתו, לתלות סועל קומוניסטי שארגן שביתה. הסובייטים יודעים כי עבד אל־נאצר הוא מצרי לאומני, המקיים דיקטאטורה צבאית, אויב מושבע של המפלגה הקומוניסטית המחתרמת בארצו. אלא שאלה פרטים קטנים במאבק האדיר על המרחב.

בשנה האחרונה סר מעל פני העולם הסיטוס של מלחמת־עולם שלישית. אולם אין פירושו של דבר כי המאבק בין הגוש המערבי לבין הגוש הסובייטי שתיים או יסתיים. התיפך הוא נכון. המאבק הזה התעמק. הוא רק עבר לפסים אחרים. ההכרעה בין שני הגושים שוב לא תפול, כנראה, בשהד־הקרב. בגיהנום של פצצת־מימן וקליעים מונחים. יהיה זה מאבק על רוח העמים, והוא יתנהל בתוך כל עם ועם

— מאבק של מהפכות ומהפכות־נגד. לשון המאזניים יהיו המיליונים הבלתי־ספורים של אסיה ואפריקה.

על־ידי ההפכם עם עבד אל־נאצר השיגה ברית-המועצות במחוי יד אחת:

• **את איגופו והיסוד ערכו של הציר אתונה** אנקרה־בגאדא־טהראן־קאראצי, שהוא קו העמדות הקדמיות של המערב בדרום ארץ הסובייטים.

• **היסוד האפשרות האחרונה לאיחוד המרחב הערבי, על 30 מליון תושביו, בסיסו הימיים והאוויריים, אוצרות הנפט החשובים ביותר בעולם וששה קולות באו"ם, בתוך המחנה המערבי.**

• **קשר פוליטי חדש עם המחנה הנייטראליסטי האסיאתי, הכולל את הודו, אינדונזיה ובורמה, הרואה במצריים חברי־כבוד חדש וחשוב.** זהו נצחון גדול במאבק על נשמת בני אסיה.

• **גשר יבשתי מבאקו — דרך דמשק וקאהיר — אל לבה של אפריקה, יבשת העתיד שופעת אוצרות־הטבע.**

• **קשר ישיר עם לוחמה־שחרור באלג'יריה ומארוקו, המודרכים על־ידי מצריים — ועם זאת סכין בגב צרפת ומדינות האמנה האטלנטית כולה.**

• **איום ישיר על קו־ההגנה העיקרי של המערב בדרום לברית-המועצות, העובר באפריקה המרכזית, ואשר בו הושקעו אלפי מליוני דולארים.**

מעטים המיבצעים המדיניים בדרו זה שהשיגו הצלחות כה עצומות במחוי יד אחת, ובמחיר כמה מטענים של נשק, שערכו למען הצבא הסובייטי אפסי. לישראל כמעט ואין מה להציע תחתן.

ברית-המועצות אינה מעוניינת דווקא בהשגת מרת ישראל. אולם לגבי האינטרסים הסובייטיים, קיומה של ישראל הוא גורם פעוט לעומת סל-הפירות המצרי.

בשנים האחרונות הרגינה ממשלת ישראל את ברית-המזרח צעות בכל כוחה. היא נזחה את דרך הנייטראליות ואי־ההזדהות. היא נדחפה בכוח לזרועות המערב. היה זה משנה חמור. אולם אפילו היתה ישראל דוגלת בקו אי־ההזדהות, קשה להניח שהדבר היה משנה את השיקולים הסובייטיים. העובדות הקרות של יחסיה־הכוחות מדברות שפה ברורה מדי.

רק דבר אחד יכזה היה לשנות את המציאות: הצלחה ישראלית להפוך לגורם בעולם הערבי עצמו, כמנהיגת אחד הפלגים במרחב, כשזפת לעמו אסיה הנייטראליים. זו הצלחה ישראל בזאת, היו השיקולים במיפקדות שני הגושים משתנים לחלוטין. במקום „ישראל אי הערבים“ היתה נשאלת השאלה: „מחנה זה או מחנה זה?“

ישראל אף לא ניסתה.

* * *

אשלייה פאסיביסטית שניה:

אמריקה לא תתן לסובייטים להרים ראש במרחב. היא תצטרך לתמוך בישראל כדי לעצור את מצריים. כך ייווצר שווי-משקל טבעי שימונע מלחמה.

גם זה חשבון בלי בעל־הבית. יתר על כן, זהו חשבון נגד האינטרסים של בעל־הבית.

מול הגסיון הסובייטי לכבוש את אהדת העולם הערבי ולהשליט בו את מצריים, לא חרצה אמריקה לתמוך בישראל, כי דבר זה רק יסייע לסובייטים להגדיל את שנאת הערבים לאמריקה. אולי תסכים אמריקה לתת עזרה מסוימת לישראל בשקט, ללא פרסומת מיותרת. אולם עיקר ההשקעה האמריקאית, בכסף ובנשק, תלך לעיראק.

פתגם עממי אומר כי בשעה ששניים רבים, השלישי צוחק. הפעם המצב הפוך: בשעה ששניים רבים, בוכה השלישי. כי ישראל תהיה עדה למרוץ בין הנשק הסובייטי הזורם לקאהיר והנשק האמריקאי הזורם לכנאדא. זה גם זה מופנה נגד ישראל. שאר מדינות המערב ינסו אף הן לרכוש ידידים ולהצליח בחברה הערבית על־ידי אספקת נשק נגד ישראל.

* * *

עם סילוק אשליה וזרורות אלה, נשאר האופק קודר. יכולים לקרות נסים. לא תמיד פועלת ההיסטוריה על פי חוקים הגיוניים. יכולה לפרוץ מהפכה במצריים, או תמורה בצמרת הסובייטית. אולם כל אלה לא ישנו הרבה לאורך הימים. ואוי לעם שכל תקוותו בנסים.

כל מי שחושב שיש פתרון פשוט, קל וזול לבעייה הנוראה העומדת לפנינו, מקומו בבית המושגעים.

לפני שבע שנים החליטה האומה העברית החדשה זמנית ליפזז את גורלה לידה ולעדות על במת-ההיסטוריה. במה זו אינה המקום לפחדנים או לרכי־לב. עתה הגיעה השעה להחליט שנית אם להוסיף ולהתקיים עליה — וכיצד.